

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/112/2020
Identifikačné číslo spisu: 5017200438
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5017200438.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Zdenky Reisenauerovej v právnej veci žalobcu: A. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. N. XXX, právne zastúpený: Advokátskou kanceláriou JUDr. Stopka, JUDr. Cisarík s.r.o. so sídlom Potočná 2835/1A, Čadca, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 49731-2/2017-BA zo dňa 22. augusta 2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č.k. 28Sa/15/2017 zo dňa 5. júna 2018, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č.k. 28Sa/15/2017 z 5. júna 2018 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. 49731-2/2017-BA zo dňa 22. augusta 2017 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

II. Žalovaná j e p o v i n n á nahradiť žalobcovi trovy konania na krajskom súde a trovy kasačného konania vo výške 100%.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline rozsudkom č.k. 28Sa/15/2017 zo dňa 5. júna 2018 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 49731-2/2017-BA zo dňa 22. augusta 2017 (ďalej len preskúmané rozhodnutie). Preskúmaným rozhodnutím žalovaná ako odvolací orgán zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie prvostupňového orgánu Sociálnej poisťovne, pobočky Zvolen, č. 9322-13/2017-ZV z 19.06.2017, ktorým žalobcovi nebol priznaný nárok na náhradu za bolesť v dôsledku úrazu zo dňa 22. januára 2016, z dôvodu, že žalobca nespĺňa podmienky vzniku nároku na uplatnenú náhradu za bolesť, keďže predmetný úraz neutrpel ako zamestnanec.

2. Proti uvedenému rozsudku podal kasačnú sťažnosť žalobca (sťažovateľ), ktorú odôvodnil nesprávnym právnym posúdením krajského súdu. V kasačnej sťažnosti zopakoval argumenty prezentované v žalobe a v rámci súdneho konania. Namietal, že krajský súd vychádzal iba z chyby uvedenej v potvrdení o dočasnej pracovnej neschopnosti a v zaškrtnutí nesprávnej kolónky a z listín, ktoré boli vyhotovené v bezprostrednej časovej následnosti po vzniku úrazu, kedy bol na rozhraní života

a smrti a reálne nebolo v jeho možnostiach riešiť byrokratické záležitosti a zamýšľať sa nad tým, či je nejaký formulár správne alebo nesprávne vyplnený. Uviedol, že v tom čase reálne nevedel, či sa dožije ďalšieho dňa a nie je si vedomý, aké údaje boli do tlačív vyplnené. Ďalej namietal, že krajský súd sa nevysporiadal s tým, že pracovný pomer v spoločnosti M-HUNT s.r.o. nevyklučuje existenciu pracovného pomeru u M.Á. Z.. Uviedol, že v žiadnom prípade nešlo o kamarátsku výpomoc, pretože vzťah medzi žalobcom a M. Z. aj pre veľký vekový rozdiel nemožno považovať za kamarátsky. Nesúhlasil s tým, že krajský súd neprihliadol na Dohodu o provedení práce z 20.01.2016 ako na relevantný dôkaz, pretože právna úprava nevyklučuje ani možnosť uzatvorenia ústnej pracovnej zmluvy. Sťažovateľ považoval rozhodnutie súdu za arbitrárne, prekvapivé a nenapĺňajúce základné požiadavky zákonnosti a žiadal rozsudok krajského súdu zrušiť, prípadne zmeniť tak, že zruší rozhodnutie správneho orgánu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok - SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a v rozsudku sp.zn. 9Sžsk/88/2018 z 25.09.2019 dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná, a preto ju podľa ust. § 461 SSP zamietol.

4. Proti rozsudku najvyššieho súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej namietal porušenie práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

5. Nálezom II. ÚS 159/2020-37 z 22.10.2020 Ústavný súd SR vyslovil, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uvedeným rozsudkom boli porušené.

6. V odôvodnení uvedeného nálezu ústavný súd uviedol, že „považuje záver krajského súdu o tom, že všetky zhromaždené dôkazy preukazujú, že nebol zamestnávateľom žalobcu (bod 22 odôvodnenia krajského súdu), za arbitrárny a predčasný. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ produkoval dostatok relevantných dôkazov, ktoré spochybnili právny záver vo veci konajúcich správnych orgánov, že nešlo o pracovnoprávny vzťah. Vo veci konajúce súdy nereflektovali a ústavne konformným spôsobom sa nevysporiadali s týmito dôkazmi, resp. ich bagatelizovali, spochybňovali ich formu a účel, ktorému majú slúžiť. Je zjavné, že sťažovateľ týmito dôkazmi chcel spochybniť záver správnych orgánov o neexistencii pracovnoprávneho vzťahu medzi ním a M. Z., keď nemožno vylúčiť, že v okolnostiach veci mohlo ísť aj o priateľskú výpomoc, je nanajvýš nepravdepodobné, že by sťažovateľ šiel ťažiť drevo s koňmi do cudziny, pričom by malo ísť o priateľskú výpomoc. Túto nepravdepodobnú úvahu vyvracia samotné tvrdenie, že sťažovateľ mal túto prácu pre neho vykonávať na živnosť. Samotná „dohoda o provedení práce“ je dôkazom o tom, že medzi sťažovateľom a existoval vzťah, ktorý nebol len priateľský, ale mal pracovnoprávnu povahu. Navyše, z predložených čestných prehlásení vyplýva, že osoby, ktoré ich uskutočnili, poznali obe strany, pričom dve z nich v rovnakom čase ťažili drevo na blízkom mieste podobne ako sťažovateľ. Takisto sa žiada dodať, že pracovnoprávny vzťah môže byť založený aj ústnou zmluvou. Pri posudzovaní takéhoto sporného vzťahu je potom potrebné brať do úvahy všetky preukázané skutočnosti, ktoré relevantným spôsobom ozrejmujú úmysly strán, ako aj to, že prípadné nesplnenie oznamovacích povinností zamestnávateľom vo vzťahu k Sociálnej poisťovni a neúplnosť dohody o vykonaní práce, ktorú nespôsobil zamestnanec, mu nemôže byť na ťarchu pri posudzovaní nárokov súvisiacich s pracovnoprávnym vzťahom. Pokiaľ vo veci konajúce správne orgány, ako aj súdy vo svojich rozhodnutiach poukazovali na informácie, ktoré samy osebe nepreukazujú a ani nevyklučujú možnú skutočnosť, že sťažovateľ vykonával prácu pre M. Z., pričom ostatné relevantné skutočnosti na základe dôkazov produkovaných sťažovateľom riadne nevyhodnotili, možno konštatovať, že závery, na ktorých stoja ich rozhodnutia, sú nevyvážené, jednostranné, a tým aj arbitrárne.“

7. Podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z.z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z.z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je v ďalšom postupe najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v uvedenom náleze. Tiež je viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho

doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

8. Ústavný súd považoval záver, ktorý prijala žalovaná a ktorý bol potvrdený krajským súdom a kasačným súdom, za predčasný a zistený skutkový stav za nedostatočný pre vydanie preskúmaného rozhodnutia. Vzhľadom na to kasačný súd v súlade s názorom ústavného súdu zmenil rozsudok krajského súdu tak, že rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

9. Zároveň kasačný súd považuje za potrebné poukázať na právny názor týkajúci sa postupu žalovanej v prípade určovania pracovných úrazov, uvedený napr. v rozsudku najvyššieho súdu sp.zn. 9Sžsk/39/2019 z 24.02.2021, v ktorom najvyšší súd uviedol: „Ani v prípade, ak zamestnávateľ zostáva nečinný, Sociálna poisťovňa nemôže bez ďalšieho vec uzavrieť s tým, že ani zamestnanec nepreukázal, že išlo o úraz pracovný. Hoci o otázke, či ide alebo nejde o pracovný úraz Sociálna poisťovňa nie je oprávnená rozhodovať, v zmysle § 198 ods. 1 zákona o sociálnom poistení je oprávnená si o takej predbežnej otázke urobiť úsudok, tento je však povinná riadne, zrozumiteľne a presvedčivo odôvodniť. V prípade negatívneho záveru však, vzhľadom na potrebu zistiť pred rozhodnutím skutočný stav (§ 195 ods. 1 tohto zákona), musí postupovať podľa § 193 zákona o sociálnom poistení, umožniť žiadateľovi takú skutočnosť preukázať a žiadateľa vyzvať, aby predložil rozhodnutie súdu, ktorým bolo určené, že predmetný úraz je úrazom pracovným, resp. vyzvať ho, aby sa takého určenia domáhal žalobou na príslušný okresný súd. Na ten účel mu musí poskytnúť primeranú lehotu, s ohľadom nielen na zabezpečenie potrebných podkladov a prípravu podania (žaloby) na súd, ale, vzhľadom na náročnosť takého pracovnoprávneho sporu, aj na zabezpečenie právneho zastúpenia. Iba v prípade, ak žiadateľ napriek takému postupu nereaguje a nepreukáže, že žalobu podal, môže si takú otázku zodpovedať, ale musí ju dostatočne odôvodniť. V prípade podania takej žaloby na súd však preruší konanie (§ 193 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z.).“

10. V ďalšom konaní Sociálna poisťovňa opätovne posúdi nárok žalobcu, pričom je povinná umožniť žalobcovi pracovný úraz preukázať rozhodnutím súdu, ktorým bolo určené, že predmetný úraz je úrazom pracovným, resp. vyzvať ho, aby sa takého určenia domáhal žalobou na príslušný okresný súd a poskytnúť mu primeranú lehotu. V prípade podania žaloby o určenie, či žalobcov úraz bol pracovným úrazom, na príslušný okresný súd, konanie až do právoplatného skončenia konania o podanej žalobe preruší. Nové rozhodnutie o žalobcovom nároku náležite odôvodní.

11. Keďže sťažovateľ mal v kasačnom konaní plný úspech, kasačný súd mu podľa § 467 ods. 2 v spojení s § 136 veta druhá, § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 SSP priznal plnú náhradu účelne vynaložených trov kasačného konania a konania pred krajským súdom. O výške priznanej náhrady trov rozhodne krajský súd po právoplatnosti tohto rozsudku podľa § 467 ods. 2 a § 175 ods. 2 SSP.

12. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.